

Список використаних джерел

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25.04.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.
2. Європейська хартія регіональних мов або мов національних меншин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_014#Text.
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Мовна ситуація і мовна політика в Україні. URL: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitogliad/svit-2008-10-2/svit-2008-10-2-18-cochergan.pdf>.
5. European Charter for Regional or Minority Languages. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/148>.

Краєвський Олег Олегович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Красницька Анжела Віталіївна**, доцент кафедри правничої
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ЮРИДИЧНИЙ ТЕКСТ ЯК СТРУКТУРНЕ УТВОРЕННЯ

Письмові тексти як система знаків завжди є результатом документування явищ об'єктивної дійсності. А. В. Красницька стверджує, що перевага письмового тексту полягає в тому, що до його змісту можна повертатися багато разів, перечитуючи потрібні місця, розуміти, обмірковувати написане, мати можливість переглядати певний уривок тексту. Текст, зафіксований на папірусі, глиняній табличці, камені, папері тощо, може подорожувати без обмежень. У зафіксованому тексті зростає точність комунікативної передачі [1, с. 293–294].

Доречно зазначено, що особливе місце за своєю природою серед інших видів текстів (публіцистичний, художній, епістолярний) займає юридичний текст внаслідок того, що він передає безпосередній владний вплив на поведінку людини: завданням юридичного тексту є переконання у правомірності або неправомірності певних дій і забезпечення обґрунтування інформації [1, с. 294].

На думку В. М. Баранова та А. С. Александрова, текст у класичному юридичному розумінні є частиною понятійної спільності, у центрі якої перебуває знак. Поняття тексту закону (права) припускає, що письмове повідомлення функціонує як знак: з однієї сторони – повідомлення, виражене буквами з їх поєднанням у словах, реченнях, параграфах, главах законодавчого акта, з іншої – смисл, первинний і

визначений, обумовлений правильністю знаків, які є його провідниками [2, с. 31].

А. В. Красницька визначає юридичний текст як повідомлення, об'єктивоване у формі письмового документа, оброблене відповідно до типу цього документа, що складається з низки особливих едностей, які сполучені між собою різними типами лексичного, граматичного, логічного й графічного зв'язку [3, с. 142].

Н. В. Маланіна зазначає, що тексти нормативно-правових актів являють собою правовий феномен, у ході створення якого законодавець (автор нормативно-правового акта) відволікається від правил природної мови, обумовлених його функціонуванням у законодавчій сфері. Тематика текстів юридичного дискурсу охоплює широкий спектр концептів права: доказовість, істина, позивач, вина, закон, наклеп, порушення прав, правосуддя, вирок, репутація, свідок, мораль, суд, честь тощо [4, с. 11].

Юридичні тексти передають безпосередній владний вплив на поведінку людини, можуть мати конкретні модальні значення наказу, заборони, рекомендації, вимоги, дозволу, пропозиції, попередження, повідомлення, припису, санкції, розпорядження, пояснення, звернення, виконання, примусовості [5, с. 92]. Юридичні тексти як структурні утворення становлять клас об'єднаних загальною комунікативною метою текстів, які використовуються в типових ситуаціях спілкування, мають однакову прагматичну установку та спільні лексичні й стилістичні риси [5, с. 92].

Усі юридичні тексти звернені безпосередньо до правозастосувача. Вони направлені суб'єкту мовлення і містять явні чи приховані цілі висловлювання. Такі юридичні тексти містять певну інформацію, наказ, обіцянку тощо, виражаються за допомогою імперативу і належать до спонукальних [6, с. 48].

Основною функцією текстів офіційно-ділового стилю є передавання правової інформації, вплив та спонукування до дії.

Будь-який текст правового акта має мовну логіку, граматичну й графічну основи, що організовані для передачі інформації. Мовна основа правового тексту – це такі лексичні одиниці, як речення, стійкі словосполучення, слова; логічна основа – правила й закони формальної логіки, за допомогою яких виконано й оформлено текст юридичного документа; граматична – правила орфографії та пунктуації. Графічні основи надають локальності й структурованості тексту правового акта, його складовим частинам [1, с. 295].

На думку О. О. Ушакова текст законодавчого твору являє собою сукупність статей, об'єднаних загальною його темою, проблемою, ідеєю, ланцюг тез, які виражають думки законодавця в безособовій формі [7, с. 75].

Усі правові тексти можуть бути поділені на категорії: тексти чинних нормативно-правових актів; тексти науки права; тексти юридичної практики. Текст закону як вища форма юридизації

мовлення – сукупний результат складного пізнавального процесу, що складається з таких взаємозв’язаних стадій, як розробка концепції закону, підготовка проекту, його експертна оцінка, доопрацювання, розгляд і схвалення повноважним органом. Сутність створення текстів правових актів полягає у повідомленні членам суспільства певного владного веління [1, с. 295–296]. Тексти відображають суспільне життя через правові норми як правила належної і обов’язкової поведінки, які виконують регулятивну функцію [1, с. 296].

Правовий текст як важлива форма вираження права є поєднанням змістової та формально-мовної сторін і являє собою особливу юридичну термінологічну систему. «Одною з характерних особливостей юридичних текстів є їх понятійно-змістова навантаженість термінами, що викликано необхідністю точно і чітко оцінювати правові або позаправові дії людей. Без юридичних термінів неможливо досягти найвищої точності викладу думки законодавця; вони дозволяють однозначно тлумачити та універсально трактувати зміст тексту» [3, с. 143]. Оскільки текст правового акта є текстом офіційним, він не допускає будь-якої двозначності та різного роду асоціацій.

Законодавчі тексти мають таку структуру: преамбула (тема і головні ідеї акта); основна частина (послідовне розгортання ідей; поділяється на розділи, частини, підрозділи, статті, частини статей); заключна частина (містить додаткові положення: перехідні, заключні; підсумок значущості викладених ідей акта).

Кодифіковані нормативні акти поділяються на загальну й особливу частини. Загальна частина містить норми-приписи, дефініції, юридичні конструкції, статутні приписи тощо, а особлива – норми, які визначають вид і міру можливої або необхідної поведінки, міру юридичної відповідальності, спеціалізовані приписи [8, с. 29]. Цілісність тексту правового акта означає, що кожне наступне речення продовжує і доповнює інформацію попереднього, окремі речення сполучаються в єдине ціле – правовий припис, який органічно входить до тексту нормативно-правового акта. Всі слова, всі частини мови цього тексту мають змістове навантаження [3, с. 142].

Таким чином, юридичні тексти як структурні утворення звернені безпосередньо до правозастосувача, передають безпосередній владний вплив на поведінку людини; мають мовну логіку, лексичну, граматичну та графічну основи.

Список використаних джерел

1. Красницька А. В. Юридичні документи : техніка складання, оформлення та редагування. Навч. посіб. 2-е вид., допов. і перероб. Київ : Парламент. вид-во, 2006. 538 с.
2. Баранов В.М., Александров А.С. Проблема правопонимания в контексте теорий текста постструктурализма и герменевтики. *Право і лінгвістика*. Ч. 1. Сімферополь-Ялта, 2003.
3. Красницька А. В. Текст правового акта як засіб юридичної техніки. *Тиждень науки-2019*. Гуманітарний факультет. Тези

доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 15–19 квітня 2019 р. Редкол. :В. В. Наумик (відпов. ред.) Електрон. дані. Запоріжжя : ЗНТУ, 2019. 1 електрон. опт. диск (DVDROM); 12 см. Назва з тит. екрана.

4. Маланина Н. В. Тексты нормативно-правовых документов в аспекте языковой личности законодателя: на материале нормативно-правовых актов Алтайского края. Автореферат дисс. ... канд. филол. наук. Барнаул, 2006.

5. Красницька А. В. Лінгвістичні засоби законодавчої техніки. Дні науки Національного університету «Києво-Могилянська академія» на факультеті правових наук, 2012-2013 : тези наукових доповідей та повідомлень : [Україна, Київ, 5 груд. 2012 р. та круглих столах 24 та 29 січ. 2013 р.]. Київ : НаУКМА, 2013. 275 с.

6. Кубиц Г.В. О проблеме применения специальной оценочной лексики в юридических текстах. *Российская юстиция*. 2007. № 5.

7. Ушаков А.А. Очерки советской законодательной стилистики: Учеб. пособие. Пермь, 1967. 206 с.

8. Загальна теорія держави та права; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2002.

Коніщук Вікторія Василівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Юлдашева Світлана
Анатоліївна**, доцент кафедри правової
лінгвістики Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філологічних
наук, доцент

МОВА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Національна безпека – це стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

До чинників національної безпеки належать: інформаційний (захист українського інформаційного простору – телебачення, радіо, Інтернет – від стороннього впливу); освітній (захист українського освітнього простору від стороннього впливу), науковий (підтримка й розвиток національних наукових структур), культурний (забезпечення розвитку національної культури), релігійний (забезпечення безперешкодного функціонування української церкви) та мовний, що передбачає забезпечення безперешкодного функціонування української державної мови в усіх сферах суспільного життя.

Мова – це гарантія національної безпеки, територіальної цілісності, національної свідомості та історичної пам’яті.